

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin häirintää

Hakija

Risto Harmaala

Asia

Lupahakemus kurkien (*Grus grus*) karkottamiseksi pelloilta vakavien viljelyvahinkojen estämiseksi vuosina 2025–2027 Raahessa, Pohjois-Pohjanmaalla.

Hakemus

Hakija hakee lupaa jatkaa nestekaasutykin käyttöä kurkien karkottamisessa tilatunnukselle 926009587 kuuluvilla kiinteistöillä 678-419-42-3, 678-419-1-47 ja 678-419-2-94 sijaitsevilla peltolohkoilla. Lohkoilla viljellään viljaa ja ne ovat tilan parhaimpia lohkoja. Lupaa haetaan vuosille 2025–2027 ajalle 30.6.–30.9. Ajankohta vaihtelee vuosittain sään ja kasvustojen sekä lintujen muuton mukaan. Hakijan mukaan kurkia on ollut pelloilla heinäkuussa noin 150, elokuussa 200 ja syyskuussa 450 yksilön parvia.

Kurkia on tarkoitus karkottaa nestekaasutykillä. Hakija vastaa laitteen käytöstä. Laitetta on tarkoitus käyttää silloin, kun kurkiparvet saapuvat pelloille. Tavoitteena on muuttaa lintujen käyttäytymistä niin, että ne pysyvät poissa lohkoilta.

Pienemmät linnut, kuten naakat ja kuovit eivät häiriinny laitteesta. Peltolohkojen läheisyydessä ei ole Natura 2000-alueita. Linnuille on peltolohkojen läheisyydessä tarjolla turvesuoalueita levähtämiseen. Peltolohkot eivät siis ole niiden ainoita levähdysalueita.

Lupaa haetaan viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi. Poikkeuslupaa tarvitaan nestekaasutykkien käyttöön aktiivipelotteena viljelyksiä tuhoaville kurjille, jotka saapuvat tuhannen yksilön laumoina toistuvasti syyskesällä ja syksyllä. Kurkia on enenevässä määrin siirtynyt ruokailemaan tilan peltolohkoilla ja niiden määrä on viime vuosina monikertaistunut aiemmista syksyistä. Kurkien syömän sadon jälkeen ei puitavaa jää ja sadon hygieeninen korjaaminen on mahdotonta. Linnut sotkevat ulosteellaan sadon. Satomenetys on viime vuosina ollut huomattava. Kurkien määrän kasvaessa peltolohkoille ei ole jäänyt viljelijälle enää puitavaa ja tämä johtaa isoihin tappioihin ja tulonmenetyksiin.

Vahinkoja on yritetty ennaltaehkäistä kävelemällä pelloilla ja laittamalla linnunpelättimiä, mutta näillä toimenpiteillä ei saada mitään vastetta. Tilan muut pellot eivät kärsi muuttoparvista, ja tilan tärkeimmät peltolohkot sijaitsevat juuri aiemmin luetelluilla kiinteistöillä. Lintujen aiheuttaman erityisen merkittävien vahinkojen estämiseen viljelmillä ei ole löydetty muuta keinoa kuin nestekaasutykki.

Hakijalla on ollut aikaisempi poikkeuslupa VARELY/5254/2021 vuosille 2023–2024 kiinteistöillä Uusipelto 678-419-42-3 ja Peräreki 678-419-2-94. Hakijan mukaan nestekaasutykkiä on käytetty 1.8. jälkeen siihen saakka, kunnes koko viljasato on puitu. Tämän jälkeen lintujen karkottamista ei ole tehty. Hakijan mukaan karkottamisella on ollut merkittävä vaikutus satovahinkojen estämisessä. Nyt haettava lupa-alue on sama, kuin aiemmassa luvassa (Liite 1).

Lausunto

Varsinais-Suomen ELY-keskus pyysi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusta arvioimaan alueen paikallista merkitystä linnustolle. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan hakemuksen kohteena olevalla peltoaukealla (Vihanti, Ilveskorpi) pesii huomionarvoisista lajeista tuulihaukka useammassakin pöntössä. Pellot toimivat myös muuton levähdysalueena useille kahlaajalajeille (esim. liro ja kapustarinta), joista osa on uhanalaisia (esim. suokukko, CR, suurin laskettu kertymä 140 yksilöä). Siksi voidaan puhua paikallisesti merkittävästä muuton levähdyspaikasta, muttei kuitenkaan luontodirektiivin merkityksessä, koska liitteen IV lajeista ei ole kiinteistöillä havaintoja.

Kurjen osalta hakemusalueen peltoaukealla on Tiiraan tallennettujen havaintojen perusteella havaittu yli 100 kurkea viisi kertaa, joista kolme ennen ajanjaksoa 2013–2025. Kyseessä on kuitenkin harva asutusalue, jossa havainnointia tehdään vähemmän ja epäsäännöllisesti. Lajitietokeskuksen aineistossa ainoa lähiseudun yli 100 kurjen parvi on havaittu 7 km päässä koillisessa Isonavalla 14.9.2023, jolloin on havaittu 2500 kurkea. Varsin isoja määriä kurkia lähistöllä voi näin ollen sadonkorjuu-aikaan liikkua.

Määräykset, joita hakemus koskee

Kurki on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklin kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. viljelmille koituvan vakavan vahingon estämiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan kurkien karkottamiseen hakemuksen mukaisilla peltolohkoilla alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa on voimassa ajalla 30.6.–30.9. vuosina 2025–2027 liitteen 1 mukaisella alueella.
- 2 Kovaäänisten äänipelotteiden (mm. nestekaasutykki, laukausääni) käyttö on sallittu syysmuuttokaudella 1.8. jälkeen. Hakijan tulee olla yhteydessä kuntaan nestekaasutykin ja muiden kovaäänisten äänipelotteiden käyttöön liittyen mahdollista melu-ilmoitusta varten.
- 3 Kurkien karkottamisessa tulee pyrkiä käyttämään muitakin lintuja vahingoittamattomia menetelmiä. Karkottamisessa voi käyttää mm. Scary Man-linnunpelätintä tai koiraa, joka on ominaisuuksiltaan ja koulutustasoltaan toimintaan soveltuva, ja koko toiminnan ajan ohjaajan hallinnassa. Koira ei saa vahingoittaa kurkia, eikä muita alueella liikkuvia tai pesiviä lintuja. Koiran käyttämisessä tulee huomioida myös muu koiria koskeva lainsäädäntö.
- 4 Kurkia ei saa karkottaa pelloilta, joilla niiden laidunnus ja lepääminen eivät aiheuta vakavaa vahinkoa. Tällaisia peltoja ovat puidut viljapellot, luonnonhoitopellot, monimuotoisuuspellot, lintupellot, tilapäisesti tai pysyvästi viljelemättömät pellot, suojavyöhykkeet ja -kaistat, sekä kesantopellot. Kurkia saa kuitenkin karkottaa sellaisilta puidulta viljapelloilta, joilla puinnin jälkeen kasvava kasvusto on tarkoitus korjata (esim. kerääjäkasvi tai uudistettu nurmi).

- 5 Karkotusmenetelmiä ei saa kohdistaa muihin mahdollisesti samoilla peltoalueilla levähtäviin rauhoitettuihin lintulajeihin.
- 6 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisesti toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 7 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta) ja pyydettyä lupa on esitettävä.
- 8 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 9 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 10 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/723/2025 varustettuna. Raportissa tulee kuvata käytetyt karkottamismenetelmät ja niiden ajankohdat sekä arvioida karkotusmenetelmien käytön vaikutusta satovahinkojen estämiseen.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi.

Vaikka hakemusalue ei sijaitse tunnistetuilla linnustollisesti tärkeillä alueilla (FINIBA, MAALI), eikä linnustoarvojensa takia suojellulla Natura 2000 -alueella eikä niiden läheisyydessä, on alue, jolla hakemuksen kohteena olevat peltolohkot sijaitsevat, tunnistettu lajihavaintojen perusteella paikallisesti merkittäväksi levähdysalueeksi erityisesti keväisin. Lisäksi alueella on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan havaittu syksyisin suuria kurkiparvia. Lausunnon perusteella hakemusalueen katsotaan oleva kurjille merkittävä levähdysalue, jolta niiden karkottaminen edellyttää poikkeuslupaa. Lintutietopalvelu Tiiraan ja Laji.fi-palveluun ilmoitetut havainnot Pohjois-pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa mainituista lajeista (liro, kapustarinta ja suokukko) painottuvat hakemusalueen (Vihanti, Ilveskorpi) osalta kevätmuuton ajankohtaan, eikä syksyisiä havaintoja ole kirjattu vuoden 2020 jälkeen.

Pelloilla levähtävät kurjet aiheuttavat vakavaa vahinkoa viljelyksille syömällä ja tallaamalla kasvustoa. Vahinkoja on yritetty ennaltaehkäistä kävelemällä pelloilla ja laittamalla linnunpelättimiä, mutta näillä toimenpiteillä ei ole saatu mitään vastetta. Vahinkojen torjumiseen ei ole löytynyt muuta tehokasta keinoa kuin pelloilla levähtävien kurkien karkottaminen nestekaasutykillä. Nestekaasutykin käytössä tulee huomioida, että linnut voivat ajan mittaan tottua ääniin, joten karkotusvasteen säilyttämiseksi laitetta ei tule käyttää pitkiä aikoja yhtäjaksoisesti. Lupaehtojen mukaisesti hakijan tulee myös pyrkiä kehittämään karkotusmenetelmiä kokeilemalla erilaisia lintuja vahingoittamattomia menetelmiä. Scary man -pelotinta on käytetty onnistuneesti kurkien karkottamiseen. Myös scary man -pelotin pitää ääntä, mutta sen kantama on huomattavasti pienempi ja tästä syystä sitä voi käyttää myös pesimäaikana.

Koväänisten äänipelotteiden käyttö on sallittu vain syysmuuttokaudella 1.8. jälkeen, jolloin lintujen yleinen pesimäaika on päättynyt. Kurkien häirinnästä aiheutuva häiriö muiden lajien pesintään ja muuttolevähtämiseen on otettava huomioon ja arvioitava luonnonsuojelulain kieltämänä tahallisen häirintänä, vaikka toimenpiteiden varsinaisena tavoitteena ei olisi häiritä muita lajeja kuin kurkia. Tästä syystä koväänisten menetelmien, paukkupatruunan ja kaasutykin käyttö on lintujen pesimäaikana kielletty. Karkotustoimenpiteitä ei ole lupa kohdistaa muihin alueilla levähtäviin lintulajeihin. Hakemusalueen läheisyydessä on kurjille vaihtoehtoisia levähdys- ja ruokailualueita, joten luvan mukaisesti toteutetun karkotuksen ei katsota heikentävän kurjen suotuisaa suojelutasoa.

Koska karkottaminen ja lentoon ajaminen lisää kurkien kokemaa stressiä ja ravinnon tarvetta, on turhan karkottamisen välttäminen yksi tapa pienentää lintujen aiheuttamia satovahinkoja. Karkotustoimet on tämän takia kielletty puiduilla sänkipelloilla ja muilla pelloilla, joilla tavoitteena ei ole sadon tuottaminen, sillä lintujen laiduntaminen ja levähtäminen tällaisilla pelloilla ei aiheuta vakavaa vahinkoa.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Vakavien viljelyvahinkojen estämiseksi karkottamiseen on voitava ryhtyä välittömästi, kun kurjet saapuvat pelloille. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Saija Porramo ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Oulun poliisilaitos kirjaamo.oulu@poliisi.fi

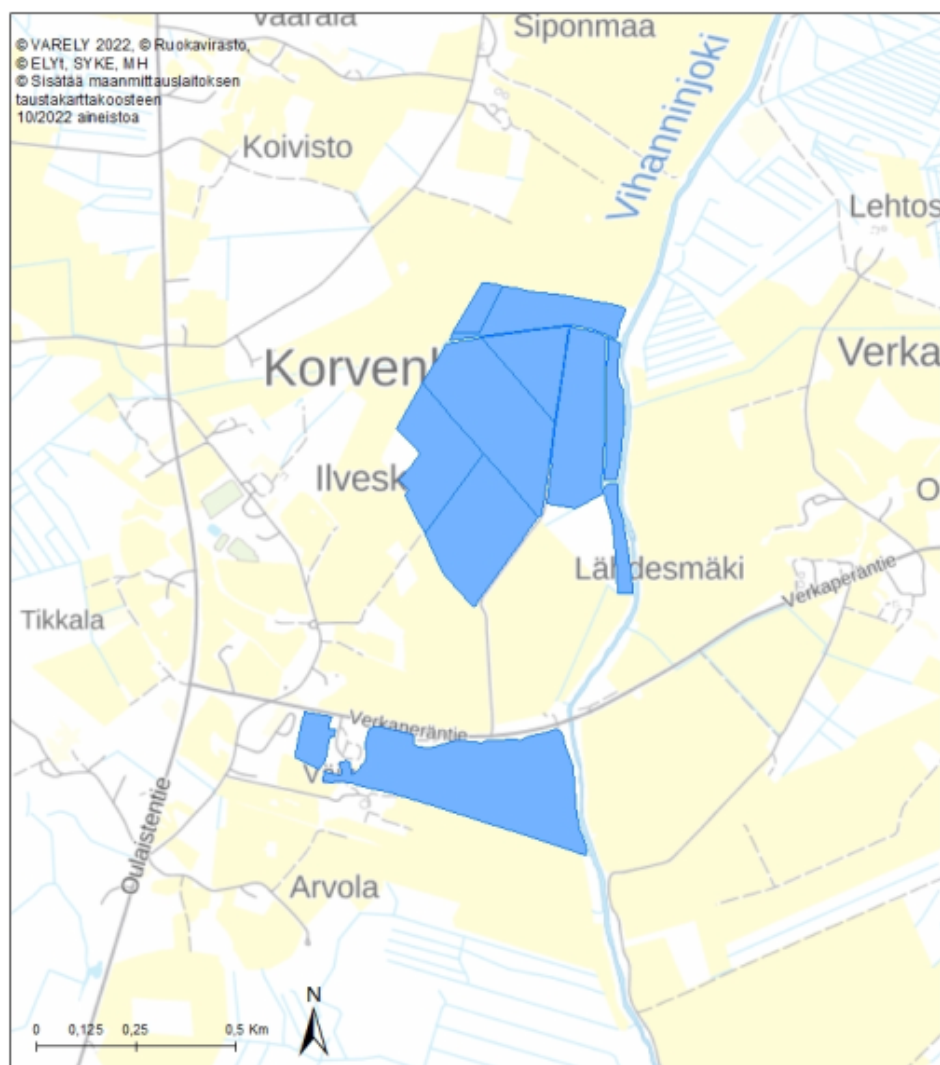
Raahe kirjaamo@raahe.fi

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys pply@pply.fi

SLL Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri pohjois-pohjanmaa@sll.fi

Suoritemaksu 316 €

Liite 1 Lupakartta

Tämä asiakirja VARELY/723/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/723/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Porramo Saija 30.07.2025 12:35

Ratkaisija Aalto Tapio 30.07.2025 13:04

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Käyntiosoite: Torikatu 34-40, 90100 Oulu

Puhelin: 029 56 42800

Telefax: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.